

STENICE NA VRTNINAH

Stenice so škodljivci, ki se občasno pojavljajo na raznih gojenih rastlinah kjer povzročijo škodo. Letos smo zaznali več primerov škod, kar je med drugim tudi posledica zelo suhega in vročega vremena, ki je ugodno za razvoj različnih žuželk, tudi stenic. Poškodbe smo opazili na fižolu, kapusnicah, blitvi, solati, radiču ipd. V večjem posevku endivije na Gorenjskem so bile glave poškodovane do te mere, da so jih morali uničiti.

Stenice so velika in raznolika skupina žuželk. Spoznamo jih po nekoliko sploščeni obliki telesa in pisanih barvah, nekatere oddajajo neprijeten vonj (smrdljivci). Večina stenic je rastlinojedih, le manjši delež so parazitske ali plenilske vrste (naravni sovražniki). Med fitofagimi stenicami so nekatere znane škodljivke vrtnin, poljščin in sadnih vrst in lahko poškodujejo vse dele gojenih rastlin: liste, stebela, cvetove in plodove oz. sesajo semena. Ustni aparat imajo oblikovan tako, da z njim zabadajo v rastlinsko tkivo in sesajo sokove. Škodo delajo odrasle žuželke in mlajši stadiji (nimfe). Da gre za napad stenic najprej prepoznamo po drobnih točkah, ki se pojavijo na mestih sesanja, čemur sledijo slabša rast in deformacije listov, poganjkov, cvetov ali plodov. Na vrtninah najpogosteje delajo škodo nekatere vrste iz rodu *Lygus*, kot je npr. motna poljska stenica (*Lygus rugulipennis*) ter stenice iz rodu *Eurydema*, kamor sodita npr. kapusova in pisana stenica.

Stenice *Lygus* sp.

Stenice iz rodu *Lygus* so dolge okoli 5 mm in široke 2 mm, blede zelene do rjavkaste barve. Nekatere imajo na hrbtni strani značilen vzorec v obliki črke V. Mlajši stadiji so blede zelene barve in po obliki podobni listnim ušem, vendar se hitreje premikajo. Imajo dva do tri rodove letno. Prezimijo odrasle stenice, skrite pod ostanki rastlin. Hranijo se lahko na več kot 300 rastlinskih vrstah in se lahko močno namnožijo na raznih samoniklih rastlinah in plevelih kot tudi v posevkih z deteljami ali v lucerni, od koder se selijo na vrtnine v sosesčini. Ker so dobro mobilne se hitro skrijejo in

jih na rastlinah težje opazimo. Napadajo fižol, solato, endivijo, radič, cvetačo, brokoli in razne druge vrtnine. Na fižolu se na mestih vbodov najprej pojavijo rumenkaste točke, nato se poškodovani listi deformirajo in trgajo oz. pokajo. Lahko pride tudi do odpadanja cvetov in deformacij na strokih. Na solatnicah najdemo poškodbe v obliki drobnih vbodov in deformacij tkiva najprej na mladih listih v

srednjem delu rastlin v bližini glavne žile. Nekatere vrste lahko povzročajo težave tudi v zavarovanih prostorih, zlasti na plodovkah.

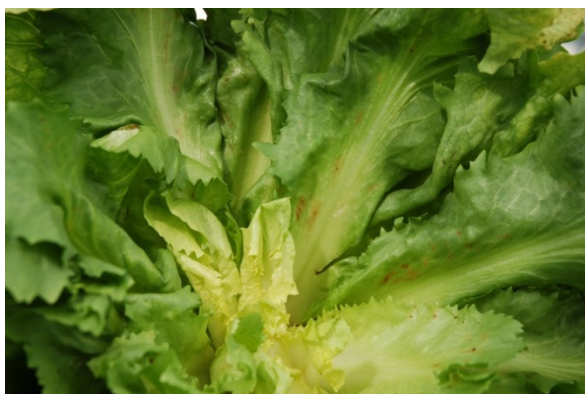
Stenice *Eurydema* sp.

Na kapusnicah se največkrat pojavljajo stenice iz rodu *Eurydema*, zlasti pisana stenica (*Eurydema ventrale*) in kapusova stenica (*Eurydema oleracea*). Povzročajo poškodbe v obliki belkastih lis, ki se združujejo v večje, tkivo nekrotizira in ob močnem napadu se lahko posuši cel list. Po obliki so te stenice nekoliko večje in bolj pisanih barv.

Zatiranje

Stenice se le izjemoma namnožijo do te mere, da jih je potrebno kemično zatirati. Pri nas tudi nimamo registriranih insekticidov proti stenicam. Določeno stransko delovanje lahko dosežemo z uporabo sredstev proti drugim škodljivim žuželkam. Ker je raba insekticidov v vrtninah iz različnih razlogov lahko sporna, potekajo raziskave v smeri iskanja drugih možnih rešitev, predvsem preiskujejo učinkovitost nekaterih naravnih sovražnikov ter uporabo privabilnih posevkov.

Poškodbe na endiviji zaradi sesanja stenic

Besedilo in fotografije:
Meta Urbančič Zemljič

Uporabljeni viri:

Bohinc T., Trdan S. 2011. Ščitaste stenice (Pentatomidae) kot škodljivci gojenih rastlin in načini njihovega zatiranja. Acta agriculturae Slovenica, 97, 1: 63-72
Vrbl S. 1992. Škodljivci poljščin. Ljubljana. Kmečki glas. Knjižnica za pospeševanje kmetijstva: 141 str.